

5. január 27.

ÉSEK
betűvel 6 lej. Leg-
ek 30% kedvezmény
fizetendő

áruszakmában
zr. fiatal kereske-
s. azonnali beléjésre
ik. Sinberger Sala-
aj. 8475

busz husz sze-
met gyártmányu.
ratu, alig használt
jávl és gumikkal,
motor eladó. Erté-
Központi száma: i
AL Dej 8249

vágott távirát
bb napi árban szál-
rsteio, Hosszu-n.
fo 10 42. 8449

zetendő 50 év kő-
lita, vállós, ör-
vhoz vidékre ke-
Ajánlatok „Há-
” jellegre a ki-
8466

-Mures legfor-
bb uccáján 11
enaálló női-alap-
ava vagy áru nél-
s. Gräufeld Ma-
Mures, Str. Cala-
4. 8473

hírú
ol teát
tár
erzog
ti 4.

apok
s rheumatikus

önk

szívet nem vá-
arsinál. Min-

nüvek
oda No 15.
geáram osztály
lor No 2418

Rador

áta barna

vár

l-, beton-
se félkész-
En-gros.

letate

u me

ectiv

No 7,
6-53.

oara,
GHT.

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cim-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Ramasetter Róbert
Diszter 2. II. 5.

Budapest A
850
Negyedévre — 460
Egy hónapra — 240
Egy szám ára pányau-
varon és vidéken is 41st
Bukarestben — 5-
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35-
Egy szám — 1-50

1925 január 28 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 22 szám

5685. Sövat 3

Élethalalharc előtt az európai demokrácia

Irtá dr. David Lloyd George

Al. b. i. cikk az amerikai „United Press Association” útján került a világsajtóba.

Ha a demokrácia túl akarja élni ezt a nemzedéket, akkor fel kell ráznia önmagát. A háború, amelynek a világot a demokrácia számára meg kellett volna mentenie, két, sőt három nagy európai országban a demokratikus berendezkedés komoly veszélyeztetéséhez vezetett. A demokrácia barátainak éppen ezért kell őrző szemmel kísérniük az olaszországi, spanyol- és németországi eseményeket. A modern demokrácia valóban nem régi keletű vívmány. Kis államokban és az ókor városaiban talán már voltak kétesértékű előfutárjai, de az első tiszta demokratikus alkotmány, amely szélesebb alapon nyugodott, az amerikai Egyesült-Államok alkotmánya volt. Az általános választójog életbeléptetése még belesik abba az időbe, amelyre a most élő nemzedék is visszaemlékezhet, de a választójog maga nem jelentette még a demokrácia elvek általánosítását. Bizonyos arborü emberek számára a törvényhozásnál époly kevésbé adták és adják meg a tanácskozás jogát, mint egykor az athéni demokráciában a helotáknak, viszont megkövetelték tőlük a törvények tiszteletét és megtartását. Csak néhány év óta engedik meg a nőknek, hogy résztvehesse a törvényhozásban és a közelebi tevékenységben. Angliában a felnök általános választójoga mindössze hét éves és ma még korai ezen intézmény hatásairól következtetéseket levonni.

Az európai kontinensen a bábeli torony óta az általános választói jog okozta a legnagyobb zűrzavart. Németországban egy tucat párt hízelt körül demokrácia öfélése mosolyát. E frakciók semmiben sem egységesek; kivéve abban a hitben, hogy a saját elveik a legkiválóbbak és abban, hogy riválisaik elvei mennyire fogyatékosak. Ha van nemzet a világon, amelynek törzsei között egységre és vállvetett munkára szüksége van, akkor ez a mai Németország. Növekvő hatalma és növekvő gazdagsága egykor a világ irigységét keltette fel; az utolsó évtized eseményei azonban e birodalmat lesüllyesztették a megalázás és tehetetlenség mélységeibe. A német nemzet csak lassan és csak akkor tudja magát felküzdeni, ha minden gondolata és energiája arra koncentrálódik, hogy megtalálja a felszabadulás legmegfelelőbb útját. Ehelyett azonban a német pártok a mélység fagyos talaján fetrengve afölött marakodnak, hogy ki okozta a feneketlen nyomort, amelyben az ország szenved. A meghasonlás oly nagy, hogy hetek multak el üres kísérletezésekben afölött, hogy miként lehetne olyan kormányt állítani az ügyek élére, amelynek valami kis tekintélye is volna. Végül összehoztak egy olyan össze-visszahányt kabinetet, amelynek a Reichstagban sem többsége, sem befolyása nincs és bármelyik nap eltűnhet, hogy egy másik toldott-foldott és éppen olyan muló természetű minisztériumnak adjon helyet.

A kormányok állhatatlansága egyébként az európai demokrácia öröklött büne és ha e büntartós marad, az alkotmányos szabadságok összeomlását eredményezheti. Miniszterelnökségem hat éve alatt Franciaországban nyolc minisztériummal volt dolgom és ugyanannyi minisztériummal Itáliában és Németországban. A súlyos krízisek korszaka volt ez ezekben az országokban, olyan idők, amikor a vezetés egyöntetűségére és állandóságára lett volna leginkább szükség. A folytonos változás következtében a döntéseknek természetesen csak átmeneti és töredék jellegük volt. E kormányok egyike sem merészkedett továbbnézni a legközelebbi

Nem talált visszhangra Maniu felhívása

A parasztpárt visszautasította a fuziót. A néppárt még nem határozott. Elhalasztották a Jorga-Maniu, fuzió proklamálását. A nemzetipárt titkára rá akarta bírni a parasztpártot, hogy hagyjon fel az antiszemita mozgalom elleni akcióval

(Bucuresti-Bucuresti, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet tegnapi számában részletesen ismertette az erdélyi román nemzeti párt elnökének, Maniu Gyulának, az ellenzéki pártokhoz intézett felhívását, amelyben Maniu felhívja valamennyi ellenzéki pártot, hogy az általa megállapított tíz pont alapján lépjenek fuzióra.

A nemzeti párt felhívásának publikálása az első pillanatokban óriási szenzációt keltett és belpolitikai körökben igen nagy várakozással tekintettek a felhívás hatása elé. Ugyáztik azonban, hogy Maniu Gyula nyílt levele nem hozta meg a várt eredményt. A felhívás ugyanis eddig csupán a Jorga-Argetoianu-féle nemzeti néppártban talált visszhangra, amely közvetlenül a felhívás publikálása után kimondotta a nemzeti párttal való fuziót. A nemzeti néppárt határozatáról a párt egyik elnöke, Argetoianu volt belügyminiszter, levélben értesítette Maniu Gyulát.

A nemzeti néppárt meggyilkolásának azonban nem sok gyakorlati értéke van, mert Maniu és Jorga között a fuzióra vonatkozó tárgyalások stádiuma már annyira előrehaladott állapotban volt, hogy a fuzió Maniu újabb felhívása nélkül is létrejött volna.

A parasztpárt végrehajtóbizottsága Lupu elnökele alatt gyűlést tartott, amelyen határozatilag kimondták, hogy Maniu Gyulának a fuzió ügyében intézett felhívását visszautasítják. A parasztpárt valószínűleg azért zárkózott el a nemzeti párttal való fuzió gondolata elöl, mert a Jorga-Argetoianu-frakcióval bővült nemzeti párt vezetéseben ma már a konzervatív polgári elem a domi-

parlamentari ülésszaknál, még kevésbé mert olyan intézkedéseket tenni, amelyek hatásaikban továbbmenőek lettek volna ez időpontnál. Ilyen körülmények között a miniszterek azon igyekeztek, hogy kompromisszumokat kotyvaszasson össze. Parlamenti viták hullámszára határozott a minisztériumok sorsa fölött.

Briand ur, a francia politikusok legügyesebbje és legfőlényesebbje, tulélt az 1921 májusi londoni konferenciát, azért, mert ez a konferencia a németeknek olyan feltételeket diktált, amely eltakarta azt a valóságot, hogy a szövetségesek a 6.6 milliárd font sterlinget leszállították kétfélmilliárdra, 1922-ben azonban Briand a cannesi konferencián megbukott, mert hozzájárult ahhoz, hogy a német kormánnyal a törlesztésekre vonatkozólag kis moratórium felöl tanácskozzanak. Franciaország végül a fejlődés kérelhetetlensége következtében kénytelen volt sokkal kevessebbel megelégednie, mint amennyit Briand 1922-ben kieszközöltetett volna. Ezek a viszonyok Herriot helyzetét is kérdéssé teszik és csak nagyon szangvinikus próféta merné kockáztatni azt az állítást, hogy minisztériuma tul fogja érní az 1925-ik esztendő.

Minden várakozás ellenére a demokrácia a hadviseléshez sokkal hatásosabb eszköznek bizonyult, mint az autokrácia. A demokrácia elszánt volt, erélyes, nyugodt álhatatos, jól fegyelmezett, megvesztegethetetlen és áldozatkész. Am a békében a demokrácia némelykor erőszakosnak mutatkozik, mohónak, pártoskodónak és hijján minden céltudatoságnak. E tulajdonságokból támadt Itáliában a fascista forradalom. A Fiuméért való lázas agitáció, az északolaszországi ipari zavarok, az a hit, hogy az olaszok háborus szerepe nincs a békefeltételekben kellőképpen elismerve, mindez hozzájárult ahhoz a hangulathoz, amely a fascista felkelést idézte fel és amely a fascizmust öröm-

náló. Argetoianu fuziót bejelentő levelében kifejezésre is juttatja ezt az elvet, amikor azt írja: „... mi a nemzeti eszme megvalósításában az osztályharc elveinek mellőzésével a törvényes eszközök felhasználására törekszünk”.

Averescu pártja még nem foglalkozott hivatalosan Maniu felhívásával, de beavatott körök tudni vélik, hogy az averescánusok válasza is elutasító lesz.

Cluj, január 27. Ujabb távirati jelentések szerint a Jorga-Maniu-fuzió proklamálását elhalasztották, mert az erdélyi vezetők közül számosan tiltakoztak ez ellen és felhívták Maniut, ne fogadja el a Jorga-párttal való fuziót, mert ezzel végleg megszakítja a fuzió lehetőségét a parasztpárttal. A „Viitorul” azt hiszi, nincs kizárva, hogy a nemzeti párt holnap kommünikéiben cáfolni fogja a Jorga-fuziót, hogy ezzel az elégedetleneket lecsillapítsa és a párt belső harmóniáját helyreállítsa. A többi lapok szerint Goldis csoportja az, amely elégedetlen a fuzióval.

A parasztpárt legutóbbi végrehajtó-bizottsági ülésén Mihalache felolvasta Dan Sever levelét, amelyet ezelőtt három héttel intézett hozzá, amelyben felhívja Mihalachet, zárja ki pártjából Luput és Sterét, hagyjon fel az antiszemita mozgalom elleni akcióval és a munkások támogatásával és igyekezze közeledni az udvarhoz. A levél rendkívül nagy meglepetést keltett és végleg arra bírta a parasztpártot, hogy a nemzeti párt bármilyen közeledése ellen foglaljon állást, mert a levelet Maniu álláspontja kifejezésének tekinti.

mél köszöntette. A minisztériumokat egymás után söpörte el az elkéseredett közvélemény vihara. Az olasz nép visszatérve régi tradícióihoz, a veszély idejében diktátort állított az állam élére és szabadságait átmenetileg átengedte a feketeingesek főnökének. A vörösingesek kivívták Itália számára a szabadságot, a feketeingesek elkobozták a szabadságjogokat. Garibaldi megdöntötte a zsarnokságot, Mussolini ismét jogaiba helyezte. Mert bármit is állítsanak a fascizmus apostolai, ma Olaszországban nincs igazi szabadság. A szabadság igazi tényezői megvannak köve, vagy legalább korlátozva, büntetés alatt és igen gyakran elnyomatás alatt állanak.

Mussolini különben nem csinál titkot abból a szándékából, hogy erőszakkal akar uralkodni, nem pedig a közvélemény autoritásával. Ha az olaszországi választók olyan parlamentet hoznak össze, amely kész az ő parancsait teljesíteni, akkor, mint egykoron I. Károly Angliában, készséggel fogadja a parlament közreműködését. Azonban ha olyan parlamentet választanak, amely kívánságait és határozatait ellenzi, akkor parlament nélkül is uralkodik. I. Károly a kritikusokat pellengérré állította. Ez volt felelete az ellenvetésekre. Kérdem, vajjon Mussolini felelete enyhébb-e?

Csak nagy ellenszenvvel tudok írni a spanyol eseményekről. Ugy látszik, az ellenfelek itt összegyűjtötték erőiket, hogy bevárják egy véres harcra való alkalmat. A diktatúrának itt csak az a mentsége, hogy a parlamentaris kormány nem vezetett egyébre, mint a katasztrófák sorozatára Marokkóban és hogy Spanyolország az adózás terhe alatt és az erkölcsi vereségek következtében az összeomlás előtt állott. Az új kormány eddig sok bátorságot és bölcsességet tanusított azzal, hogy Afrikában szembe nézett a tényekkel. Mindazonáltal nem titkolható, hogy a kormány az erőszak alapján

áll, nem pedig egy parlament szabad választása alapján.

A demokrácia igazi élet-halálharcát Németországban és Itáliában fogja megvívni. A XVIII. században is a Rajna partjain és a Lombard-síkságon küzdötték ki az európai szabadságot. Az összes nemzetek reakciói és szabadgondolkodói aggodalmas szívvel nézték akkor a hadakozó felek felvonulását, végül azonban ők maguk is beleestek a hálóbá: Kelet és Nyugat, a Gangestól egész a Misszissipiig. Hiszek benne, hogy a demokrácia végül is le fogja küzdeni a nehézségeket, de nem lehet tagadni, hogy olyan veszedelmek előtt áll, amelyek életét is veszélyeztethetik.

Rendőrkékre kerültek a kolozsvári dohánygyár háziszarkái

Két műhelyfőnök dézsmálta hónapok óta a dohánygyár raktárát. Több százezer lejre rug a dohánygyár kára

(Cluj-Kolozsvár, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt anyagleltározás közben a kolozsvári dohánygyár igazgatósága megállapította, hogy a gyár cigarettadohány és papír készletét ismeretlen tettesek állandóan dézsmálják.

A gyár igazgatósága a rendőrségen megejtette a feljelentést, ahol a nyomozás vezetését Dreghiciu bünyügyi osztályfőnök vette a kézbe. Cotz- és Sere-teanu detektívek napokon keresztül figyelték a gyár személyzetét. Látták, hogy a kapusok minden távozó munkást megmozgatnak, tehát ilyen módon a lopott dolgokat nem lehet a gyárból kiszállítani. A detektíveknek ez a megfigyelése nem volt teljesen eredménytelen, mert így kapott új irányt a nyomozás. Megállapították, hogy a tolvajokat nem lehet a gyár munkásai között keresni, hanem a műhelyvezetők, vagy az irodaszemélyzet között, akik nyugodtan járhatnak ki-be a gyár kapuján anélkül, hogy alá kellene vessék magukat a motozásnak.

Tegnapelőtt délután Cojocar nevű monopoli-igazgatósági tisztviselő észrevette, hogy a vasúti tőzsdés tulajdonosának, Manta Nicolajnak egy fiatal-ember nagyobb mennyiségű cigarettapapírt, valamint hüvelyt kínál eladásra. A tisztviselő, aki tudott a dohánygyárnál történt lopásokról, azonnal értesítette a rendőrséget, ahonnan kiszálltak a helyszínre és a fiatal embert őrizetbe vették, az eladásra kínált cigarettapapírosokat pedig lefoglalták.

A fiatal ember a rendőrségen elmondotta, hogy egy ismerőse adta át a hüvelyeket eladás végett, de az illető, aki őt megbízta az eladással, szintén másodkézből kapta a hüvelyeket. A Dreghiciu bünyügyi főnök megállapította, hogy a cigarettahüvelyek Reich Samu kereskedőtől származnak, akinek üzlete közvetlen a dohánygyárral szemben van.

A megállapítás után a rendőrségen előállították Reich Samut, aki kihallgatása alkalmával beismerte, hogy a cigarettahüvelyeket Radu Juon és Dimitru Stefan nevű műhelyfőnököktől vásárolta. A nagyobb mennyiséget részben Radu Juon, részben Radu felesége vitte be az üzletébe.

A rendőrség a két műhelyfőnököt, valamint Radu Juon feleségét letartóztatta és megkezdte a kihallgatásukat. A letartóztatottak semmitsem akartak beismerni, sőt a Reichhal való szembeállításánál is megmaradtak konok tagadásuk mellett.

Dreghiciu osztályfőnök ma délelőtt helyszíni szemlét tartott a dohánygyárnál, ahol megállapította, hogy a lopásokat alkules segítségével hajtották végre. A tolvajok közel három éve folytatják a gyári készletek dézsmálását, de tettüket mindig sikerült palástolniuk, mert kis tételekben különböző raktárhelyiségekből lopkodták össze. Radu lakásán tartott házkutatás alkalmával néhány doboz lebegyegzetlen Regal-cigaretta került elő, amit természetesen a rendőrség lefoglalt.

Radu ma délelőtt a bűnjel láttára megtört és vallani kezdett. Beismerte, hogy már hosszabb idő óta lopkodja a gyár dohány-, cigaretta- és cigarettahüvely-készleteit. Az ellopott mennyiség értékét még hozzávetőlegesen sem tudja megállapítani, mert nem vezetett róla nyilvántartást. Valószínű, hogy a gyár kára több százezer lejre rug.

A rendőrség Dumitru Stefánt, valamint Radu Juont és feleségét őrizetbe vette, az orgazdák ellen pedig megindította a vizsgálatot. Az orgazdák között nagyon sok kistráfikus szerepel, akikről valószínűleg meg fogják vonni a dohányárulási engedélyeket.

Angol kölcsönből akarják felépíteni a romániai fegyver- és municiógyárat

Bratianu Vintila Románia gazdasági helyzetéről tárgyalt az angol kormánnyal

(London, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Romániának Londonban tartózkodó pénzügyminisztere, Bratianu Vintila a Havas-ügynökség londoni tudósítójának kijelentette, hogy tárgyalásokat folytatott az angol kormány tagjaival Románia gazdasági programjáról. Igyekezett Anglia feltételeit megismerni a román ipar fejlesztésében való részvételre vonatkozólag. A miniszter Chamberlainnal, Montaguvall és Normannal tárgyalt eddig, holnap pedig Churchill-lel tanácskozik a jövételi kérdéssről. Kijelentette még Bratianu, hogy kölcsönügyről nem folytatott tanácskozásokat. Együttal megcáfolta a Romániának tulajdonított háborús intenciókat is.

Bratianu Vintila szerdán Párisba utazik, ahol a hét végéig marad.

Bukarest, jan. 27. Az „Adeverul“ londoni levelezője szerint Constantinescu Tancred kereskedelemügyi miniszter Londonban tárgyalásokat folytatott a Wickers-művek tulajdonosaival egy nagyromániai munició- és fegyvergyár létesítése ügyében, amelyben a cég 3—400 millió font sterlinget fektetne bele. Tárgyalások folytak a román flotta fejlesztése ügyében is. A kormány Angliától szövetné megkapni egy hadikikötő építéséhez, több tengeralattjáró és más hadihajók vásárlásához szükséges tőkét. Végül az államvasutak elektrifikálása ügyében is folytak tárgyalások. Február 10-én Bukarestbe érkezett három angol szakértő, akiket a kormány hívott meg ezeknek a kérdéseknek megvizsgálására.

Utazás tizenkét évezredbe vissza

Fawcett ezredes beutazza Brazília eddig ismeretlen területeit. Tizenhétézer éves város, amelyben még élnek. Titokzatos fényforrás a dzsungel birodalmában. Fekete törpék és vörös indiánusok között

(Budapest, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Magyarország“ legutóbbi számában érdekes cikksorozat indul L. J. Parton amerikai újságíró tudósítása P. H. W. Fawcett angol ezredes és földrajzi kutató fantasztikus vállalkozásáról. Fawcett ezredes — amint londoni távirati jelentés alapján az Uj Kelet is jelentette — Brazília mélyébe, az emberi kutatás elől eddig elzárt területre akar hatolni, kétféle millió négyzetmérföldnyi olyan földdarabot készült bejárni, amelyet a civilizált világ elől legyőzhetetlen borzalmak és veszedelmek zárnak el.

Fawcett ezredes expedíciója azonban szédítő perspektívát kínál: az ezredes kutatásaival alátámasztott véleménye szerint a világ legrégebb városában emberi élet van: ott élnek ma is, a tizenhétézer éves ősnép leszármazottjai fehérbőrű emberek, akik olyan természettudományi titkok birtokában vannak, amiknek a megoldása a huszadik század tudománya előtt ismeretlen és akik e szédületesen nagy idő: tizenhét évezred óta teljesen elzártan élnek a mai világtól.

(A dzsungel világán keresztül)

Fawcett ezredes tizenhét éve folytat kutatásokat Brazília ismeretlen területein. Készülő expedícióját az angol és az amerikai földrajzi társaság támogatja. A tudós kutató harnadmagával indul a veszedelmes útra. Azért nem vezet nagy expedíciót, mert azt az ellenséges törzsek kiirtanák, míg így reméli, hogy feltűnés nélkül, az erőt ügyességgel és ravasz-sággal pótolva, elérheti célját. Azt reméli, hogy a legrosszabb esetben is expedíciójának legalább egy tagja élve visszakerül a civilizált világba és így beszámolhat a kutatás eredményeiről.

A vakmerő kutatók tisztában vannak vele, hogy az életük forog kockán. Eppen utjukon tartaniok kell rézbőrűek támadásától, akik féltékenyen őrködnek területeikre és a betolakodókat mérgezett nyilakkal fogadják. Először halálos párákat gőzölgő ingoványon kell átjutniok, azután előttük fekszik a dzsungel, amelyben borzalmak kígyók, deréknyi vastagságú szörnyek és vérengző fekete párdúcok tanyáznak. Utána sivar puszta következik, majd kiégett, égbenyuló tűzhányók sora. A természet e csodás akadályain túl, az Amazon déli vízválasztójánál, a Hingu és Topojoz folyamok között fekszik a titkok városa. Az expedíciónak utba kell ejtenie a fekete törpék országát is és át kell haladnia a vörös indiánusok területén. Erről a két népről is keveset tudunk. A vörös indiánusokról annyit megállapított a tudomány, hogy az ottani törzseknek nők a főnökei. Az ősi városon túl van az Amazonok földje, keletre az Asurini, a fehér indiánusok lakóhelye. Még távolabb egy másik ősrégi városa, egetverően hatalmas épületekkel, ebben a városban már volt Fawcett, de tapasztalatait egyelőre titokban tartja. A fehér indiánusok területéről északra van a horkoló hegyek országa. Ezek a hegyek, melyek méhében évezredek óta vulkáni tüzek süstörögnek, örökösön dörmögnek.

Az expedíció körülbelül kétféle millió négyzet-

mérföldnyi eddig átnemkutatott területet fog bejárni. A földnek ez a legutolsó nagy része, amelyet a geográfiai kutatás még nem tudott megvilágítani. Ha a kutatás sikerül és a vakmerő emberek élve kerülnek vissza utjukról, a megbecsülhetetlen élményeken kívül olyan régészeti és antropológiai felfedezések birtokába fogunk jutni, amik sok homályba borult évezredre fogják a tudomány reflektorát vetíteni.

(Misztikus fényforrás)

Fawcett ezredes eddigi kutatásai nyomán arra a megállapodásra jutott, hogy az ősrégi városban az ősrégi nép még éli a maga külön, elzárt életét. Tud arról, hogy az óriási épületek lakói olyan fényforrás titka felett rendelkeznek, amely a kémiai erők ismeretére mutat. Sőt meg van győződve róla, hogy ezeknek a különös lényeknek kémiai ismeretei sokkal fejlettebb a miénknél. Az ősi nép a maga házaiban ezt a titokzatos fényforrást alkalmazza világítás céljára és az ezredes szerint e világítás az ultraviolet sugarak alkalmazásán alapulhat. A nép egyébként ismeri a csillagászatot és Fawcett feltételezi, hogy ezen a téren és a természettudományok egyéb misztikus területein is sokkal előrehaladottabb ismereteik vannak, mint nekünk. Fawcett ezredes L. J. Partonnak, aki az expedíció anyagát fel fogja dolgozni a világsajtó számára, ezeket mondta:

— Az a szilárd hitem, hogy a modern emberiség előtt eddig ismeretlen ősi városra fogok akadni, rendkívül sok dokumentumon alapul, amelyeket a legutóbbi 18 esztendő során összehordtam. Ismételtelen beszélgettem azokkal az indiánusokkal, akik ennek a titokzatos helynek a közelében élnek. Ők mondták nekem, hogy a régi városban egy ősi fehér fajnak degenerált utódai laktak, amelyekből az indiánusok hihetetlenül rettegnek, bár voltaképpen csak hírből ismerik őket. Braziliában egyébként sokáig élt egy szájhagyomány, amely az Oricez Procaces nevű népről regél, valamint arról a titokzatos városról, ahol visszavonultan élnek. A portugál települések első idejében ismételtelen felbukkantak hírek „fehér és felöltözött“ indiánusokról. A legutóbbi félszázadban azonban elhallgattak ezek a hírek. Azt hiszem, hogy a fehér indiánusok városa, amelyet most keresek, sük területen fekszik és minden okom megvan azt hinni, hogy szabadon, nem pedig a dzsungelbe beletemetve fogom megtalálni.

(Utban a titkok felé)

Fawcett ezredes január tizedikén hagyta el Newyorkot. Első állomása Rió, ahonnan január végén utazik tovább. Március közepén érkezik meg, részben vasuton, részben vizen Cuyabába, majd Matto-Grossóba, ahonnan most már gyalog és öszvérháton két hét múlva jut Baquiri-ig, amely a civilizáció végső állomása. Innen barátságos érzelmű indiánusok vezetésével indul neki a dzsungel világának. Az ezredes az expedíciót husz hónapra tervezi és meg fogja kísérelni, hogy indián futárokkal állandóan tudósítást küldjön utjáról és felfedezéséről a nagyvilágnak.

(Oradea-M Kelet tudósító emlékezetes l tegnap nap, között Nachu fojtva leste a igazságokat. A lat uralkodott lyel az egész kintet nélkül. Mint már ron hatalmas expresszler erk ról Szokolov zett lakosztál küldöttségeke méti Lipót fő vözölte őt, m fiát. Profétáh Szokolovot, hogy minden mindenben eg fogása szerint diaszpórában térne is Pale nemzetté vál lov megköszö lentette, hogy találni, hogy tegetéseire. A kolov hosszas lási berendezé

Nehé

Mialatt Sz villámgyorsan Bucico polg házban hirdet gyobb konste való nap az hogy teljes m előadás zavart nagyváradi zs tek, hogy Bu megváltoztatás helyzet már mikor felőráva kezdése előtt Nemzeti Szöv reste Hanzu ténket. A g a miting betil a hatóságokk hogy a miting nok, saját hat fentartásáról zsidósága lei gadtá Hanzu rozását.

A városi s órára zsufozás közönséggel. meg a szinpad zsidóság vezet lépésekor a lósággal tomb A mitinget elnöke, nyitot amelyben örö hatalmas és in eszme zászlaja tóság nevébe elött.

Nussbaum ben üdvözli:

— Amiko hara — mond zsidók százez a világ, amik vedés az éghe a földre egyik hatalmasaihoz sziveket. Az mondta: „A Szokolov.“ És töltse küldeté felemelte hata kében. És a n és elismerték

Szokolov Nagyváradon, Aradon és Temesváron

(Oradea-Mare-Nagyvárad, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Végig, talán évtizedekig emlékezetes lesz Nagyvárad zsidósága előtt a tegnapi nap, amelyen vendégül láthatta falai között Nachum Szokolovot és lélekzetviesszafójtva leste ajkáról a kinyilatkoztatásként ható igazságokat. Az egész városon ünnepi hangulat uralkodott a nagy várakozás miatt, amely a teljes zsidóság, pártnyalatra való tekintet nélkül, Szokolov érkezése elé nézett.

Mint már tegnap jelentettük, a pályaudvaron hatalmas embertömeg várta a bukaresti expresszrel érkező cionista vezért. A pályaudvarról Szokolov a Rimanóczy-szállodában berendezett lakosztályára hajtatott, ahol különböző küldöttségeket fogadott. Elsőnek dr. Kecskeméti Lipót főrabbi járult Szokolov elé és üdvözölte őt, mint a zsidó nép egyik legnagyobb fiát. Profétához és hadvezérhez hasonlított Szokolovot. Dr. Kecskeméti kihangsúlyozta, hogy minden nagyrabecslése mellett sem ért mindenben egyet Szokolovval, mert az ő feltevése szerint a zsidóság a diaszpóra népe, a diaszpórában van a hivatása és még ha visszatérne is Palesztinába, akkor sem tudna olyan nemzetet válni, mint a többi nemzetek. Szokolov megköszönte a főrabbi üdvözlését és kijelentette, hogy esti előadásában alkalmat fog találni, hogy választ adjon Kecskeméti dr. fejtegetéseire. A mizrachisták küldöttségével Szokolov hosszasan elbeszélgetett Palesztina valási berendezéséről.

Nehézségek a miting megtartása körül

Mialatt Szokolov a küldöttségeket fogadta, villámgyorsan terjedt el a városban a hír, hogy Bucico polgármester betiltotta a városi színházban hirdetett mitinget. A hír annál nagyobb konsternációt keltett, mert még azelőtt való nap az összes hatóságok kijelentették, hogy teljes mértékben garantálják a Szokolov-előadás zavartalan és harmónikus lefolyását. A nagyváradi zsidóság vezetői mindent elkövettek, hogy Bucico polgármestert álláspontjának megváltoztatására bírják, de hasztalanul. A helyzet már teljesen kilátástalannak látszott, mikor félórával az előadás időpontjának megkezdése előtt dr. Klein Miksa, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi kiküldötte felkereste Hanzu tábornokot, akivel közölte a történeteket. A generális megdöbbenéssel hallotta a miting betiltását, azonnal érintkezésbe lépett a hatóságokkal és kategórikusan kijelentette, hogy a miting megtartását, mint városparancsnok, saját hatáskörében engedélyezi és a rend fenntartásáról ő fog gondoskodni. Nagyvárad zsidósága leirhatatlan örömmel és hálával fogadta Hanzu tábornok nemes és férfias elhatározását.

A városi színházban

A városi színház hatalmas terme este nyolc órára zsúfolásig megtelt a várakozó ünneplő közönséggel. Körülbelül félkilenc órakor jelent meg a színpadon Nachum Szokolov a nagyváradi zsidóság vezetőinek kíséretében. Szokolov belépésekor a közönség felállott és percekig valóságos tombolt a lelkesedéstől.

A mitinget dr. Bárdos Imre, a Keren Hajesszód elnöke, nyitotta meg román nyelvű beszédében, amelyben örömeinek adott kifejezést, hogy ilyen hatalmas és impozáns közönséget lát a felemelő ezme zászlaja alatt összegyülekezve. A hallgatóság nevében hódolatát fejezi ki Szokolov előtt.

Az Ur elküldte követét

Nussbaum Sámuel Várad zsidósága nevében üdvözli:

— Amikor már betelt a szenvedések pohara — mondotta —, amikor véres pogromok zsidók százezreinek halálhörgésétől volt hangos a világ, amikor a zsidó mártírság és szenvedés az éghez kiáltott, akkor az Ur leküldte a földre egyik angyalát, hogy menjen el a népek hatalmasaihoz és birja könyörületre a kemény szíveket. Az Ur leküldte az ő követét és azt mondta: „A te neved a földön legyen: Nachum Szokolov.” És Nachum Szokolov eljött, hogy betöltse küldetését. Elment a nemzetek tanácsához és felemelte hatalmas szavát üldözött népe érdekében. És a népek igazat adtak Szokolovnak és elismerték a zsidó nép ősi jogát országára,

Erec Jiszraelre. Ez a Nachum Szokolov most eljött közénk, hogy lássa, vajjon még mindig száraz ága vagyunk-e a zsidóság terebélyes fájának.

Altmann Sámuel héberül tolmácsolja a mizrachisták üdvözlését.

A zsidó fa száraz ága

Ezután extatikus taps és head kiáltások közepette emelkedik szólásra Nachum Szokolov.

— Az előttem szóló, Nussbaum elnök ur — mondotta Szokolov — egy szinte szállóigévé vált mondat idézett tőlem, amelynek szerzőségét azonban ebben a formában semmiképp sem vállalhatom. Sohasem mondtam, hogy a magyar zsidóság elszáradt ága Jiszrael fájának. Ebben a formában nem mondtam és nem is mondhattam. Hiszen a magyar zsidóság volt az, amely a cionizmusnak két legnagyobb alakját adta: Herzl Tivadart és Nordau Miksát.

Szokolov ezután a cionizmus történelmi fejlődéséről beszélt:

— Régen elmerült volna a zsidó nép a nemzetek tengerében, ha egy csillag, amely évezredekkel

A zsidó nép történelmi hivatása

Majd áttér Szokolov a zsidó nép történelmi hivatására. Ez a hivatás magától adódik és azt minden népnek önfentartási ösztöne diktálja. A zsidóság gettóba szorítotttságában elfeledkezett hivatásáról. Voltak más népek is, amelyek évezredek át hangtalanul álltak a nemzetek nagy koncertjében. Ilyen volt a görög nép, amely egykor a szépség örök ideálját adta az emberiségnek, éppen úgy, ahogyan a zsidóság évezredekkel ezelőtt a felebaráti szeretet törvényét juttatta a világnak.

Párhuzamot von ezután a zsidó és a görög nép sorsa közt.

— Tragikus volna, — ugymond — ha azt kellene mondani, hogy a nagy zsidó nép utódainak nincs meg a képességük ahhoz, hogy egyetlen közösséget alkossanak! Ez azt jelentené, hogy paraziták vagyunk, hogy csak mások által, mások mellett tudunk élni, de nem tudunk saját lábunkon megállni. És megállítani azt, hogy a zsidó népben kisebb értékek vannak, mint másokban — ez a valódi antiszemitizmus.

A zsidóságnak a háboru alatt tanúsított magatartásáról beszél, majd megeleveníti azokat az eseményeket, amelyekért a világ ifjúsága a háboruba indult. Ezek közt az ideálok közt volt a népek önrendelkezési joga is.

Elbeszéli, mint fáradozott Londonban azért, hogy a zsidó nép önrendelkezési jogát is elismerjék a hatalmak — és ez meg is történt. Rámutat arra, hogy Anglia politikusainak már Herzl fellépése előtt megvolt a koncepciójuk a restituált Zsidóországról. Ezek közt vannak: Sir Moses Montefiore és a XIX. század legnagyobb államférfia: Lord Beaconsfield (aki zsidó eredetével fennen dicsekedett).

Visszatér ezután annak kifejtésére, hogy Palesztinát magának a zsidóságnak kell felépítenie, önmagáért és a zsidó nép érdekében, nemcsak a zsidóság, hanem az egész emberiség számára.

Leírja a heroikus munkát, amit Palesztina újjáépítése terén ki kell fejteni. Nem fegyverek háborúja folyik ott, hanem az, amit Ezsajas próféta meglátott: a betegségek miazmái, a fatalizmus ellen való harc. De a zsidóságnak — mondja Szokolov — vállalnia kell ezt a harcot, mert csak így segít magán és csakis így lesz méltó a népek becslésére.

Felhívja ezután Szokolov a hallgatóságot, hogy gondolkodjék szavain, majd kifejezi mélységes háláját Ferdinánd királlyal és Mária királynéval (a közönség állva tapsol és élteti az uralkodópárt) és a trónörökösökkel szemben, akik Bukarestben oly szívesen látták, továbbá Duca külügyminiszterrel és Titulescu londoni követével szemben, akikkel behatóan tanácskozott Palesztináról. Beszédét azzal végzi Szokolov, hogy a legjobb impressziókkal távozik Romániából.

Szokolovot beszéde után sokáig lelkesen ünnepele a közönség.

ezelőtt elhomályosodott, 40 évvel ezelőtt ki nem ragyogott volna a zavaros felhők közül. Ez a csillag felébresztette a zsidóságban azt a meggyőződést, hogy a zsidó nép számára a megmentés útja Palesztinába vezet.

Elidézte ezután Szokolov azokat az idöket, amikor még kigunyolták, vagy álmódóknak tartották a cionistákat azért, mert ezek Kelet felé irányították a zsidó nép tekintetét. Nem ez a helyes út, mondották a cionista mozgalom ellenzői, mert a zsidóság útja nem nyugatról keletre, hanem keletről nyugatra visz; a Kelet átkozott hely, a végzet földje, nincs ottan tere semmiféle emberi kezdeményezésnek. Mások megint azt mondták akkoriban, hogy minek menjen a zsidó például Oroszországból, tehát egy autokratikus országból a török uralom alatt lévő Palesztinába, tehát egy másik autokrata államba; menjen inkább Amerikába, van ott hely elég. Ismét mások azt mondták, hogy Palesztina kis ország lévén, el sem lehet ott helyezni minden zsidót. De a történelem megy tovább a maga útján és a cionista mozgalom előfutárai ki-mondották, hogy nem dogma az, hogy az ut keletről nyugatra vezessen; nem igaz az, hogy Ázsia, amely elvégre az emberiség bölcsője volt, örökké a tudatlanság, nyomoruság és rabszolgaság hazája lesz. Ekkor adta ki a cionizmus a jelszót: bármilyen kicsiny is Palesztina, mégis a zsidóságé, mert ez volt az egyetlen hely, ahol a zsidóság nemzeti életet élhetett és alkotott.

Dr. Klein Miksa a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében köszönti Szokolovot, mint a szellem nagyságát. Három férfi képviselte a zsidó népet a békekonferencián, mindhárom egy-egy élő szimbólum. Ussiskin: a mindent lebiró erő, Weizmann: a hegyeket megmozgató akarat és Szokolov: az újjáteremtő szellem. Szokolov példáját állítja a hallgatóság elé követendő mintaképül. Ez a törődött testű ember, aki ma Váradon, holnap Temesváron és holnapután talán Varsóban, Lodzban, vagy Párisban és Londonban fogja ébreszteni a zsidó szíveket, a legmagasabb egyéni boldogságot és materiális karriert érthette volna el, ha ragyogó képességeit a maga javára használja fel. De ő mindenét népének adja s ha majd egyszer magához hívja az Ur, szegényen fog meghalni. A zsidó ügy nem kér ennyit tőletek. Csak egy kis hányadát adjátok a vagyonotoknak Palesztina újjáépítésére, akkor az álom beteljesül.

Befejezésül Klein Mór (Nagyvárad) köszöntö meg német nyelven Szokolovnak a kitüntető látogatást.

Éj éli bankett a Kereskedelmi Csarnokban

A színházban tartott miting után a Kereskedelmi Csarnok nagytermében kétszázterítékes bankett volt, amelyen részt vett a nagyváradi zsidóság színe-java. A bankett éjjel 12 órakor kezdődött.

Az első felköszöntőt Nussbaum Sámuel mondotta a királyi párna.

Ezután dr. Kohányi Rezső mondott héber nyelvű felköszöntőt. Méltatta Szokolovot mint politikust, író és tudóst. Összehasonlította a tegnapi Szokolovját a ma Szokolovjával.

Altmann Sámuel szellemes felköszöntője után Kepes Samu emelkedett szólásra és többek között ezeket mondotta:

— A messiási gondolat a zsidó lélekben virágozik. Minél nagyobb volt az üldözés, minél félelmetesebb és véresebb pogromok dühöngtek, a zsidó lélek annál fogékonyabb lett a messiási gondolat iránt.

— A világegés, amely sok ideális és materiális jót pusztított el, ezt a kétezeresztendő álmat nem sujtotta agyon. És a szenvedélyek teljében, a kétkedések idején megjelentek a hőrironon a Messias uttörői. Herzl Tivadar, Weizmann, Usischkin, Szokolov azok, akik a zsidóság reneszánszát valóra váltották és emberfeletti erővel kezdtek a munkához.

— És ha majd Izrael szent földje a mi tulajdonunk lesz, ha a palesztinai mezőkön a zsidó paraszt ekéje fog végigszántani zsidó népdalok mellett, ha minden zsidó álma: a nemzeti zsidó állam beteljesül, elmondhatjuk, hogy ezek az emberek megfeleltek feladatuknak.

A nagyhatású beszéd után dr. Margaretha Rosenfeld beszarábiai orvosnő orosz nyelven üdvözölte Szokolovot.

Befejezésül Szokolov köszöntö meg az üdvözléseket és megegyezően megnyugtatta a vallásos elemeket, hogy a cionistáknak is az a törekvése, hogy ismét Cionból induljon ki a Tóra.

A nagyszerűen sikerült bankett a hajnali órákban ért véget.

Szokolov Aradon és Temesváron

Kedden délelőtt búcsulátogatásra jelent meg Szokolovnál a nagyváradon cionisták és mizrahisták képviselői. Ezután Szokolov autót Aradra utazott. Aradon a Zsidó Nemzeti Szövetség kiküldöttjei a várnál várták Szokolovot, ahol rövid néhány szóban köszöntötték. A vámtól a Zsidó Nemzeti Szövetség elnökének kíséretében Leopold Zsigmond lakására hajtatott, ahol már összegyülekezve vártak rá az aradi zsidó testületek képviselői.

A küldöttségek fogadtatása során a neológok részéről dr. Schütz Henrik és dr. Vágvolgyi Lajos főrabbi, az ortodoxok részéről Hönig Gyula, a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében dr. Singer Jenő és Kalmár József, az orto-

dox nőegylet nevében Rotschild Nándorné, az Aviva leányegylet nevében Klausner Sándorné, a Barisszia nevében Sámson Andor, a Hakoah sportegylet nevében pedig Őrsi Gyula üdvözölték Szokolovot.

Időközben megérkezett a temesvári zsidóság három kiküldöttje, akik közölték Szokolovval, hogy Temesvár zsidósága méltó módon készül fogadtatására. Délután öt órákor fognak tisztelegni a küldöttségek, este hét órákor lesz a miting, amelynek megtartását a temesvári hatóságok a legnagyobb előzékenységgel engedélyezték, hét órákor pedig teaestély lesz Szokolov tiszteletére.

Weizmann távirata Szokolovhoz

Weizmann Chaim, a cionista világszervezett elnöke ma a következő táviratot küldte Londonból Szokolovnak:

„Nagyon örvendünk az ön igen fontos romániai sikereinek, amelyek munkánk alapját biztosítják és általános szimpátiát keltenek. Remélem, erdélyi látogatása legjobban fog végződni. Kérem adja át

Erdély zsidóságának legjobb kívánságainkat a bizalmat keltő sikerek alkalmából. Köszönöm üdvözlését, legközelebbi terveim még nincsenek végleg megállapítva, választ várok Amerikából. Ami az ön palesztinai utazását illeti, hivatalunk idejében meg fogja állapítani a részleteket. Sürgönyözze meg Berlinbe érkezésének dátumát. Weizmann.“

Ahol az iskola előbbrevaló a kenyérről

Egy kolozsvári Tarbut-tanár jelentése palesztinai tanulmányutjáról

(Cluj-Kolozsvár, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Tarbut Zsidó Iskolaegylet nemrég hosszabb tanulmányuttra küldte a Tarbut-gimnázium egyik tanárát, dr. Fürst Oszkár Palesztinába, hogy a héber nyelvben tökéletesítse magát. Dr. Fürst Oszkár palesztinai tapasztalatairól és élményeiről részletes jelentésekben számol be az iskola igazgatóságának. Egyik rendkívül érdekes jelentését, amely a palesztinai zsidóságnak az iskolák iránt való lelkesedését vázolja megkapó formában, a kuratórium legutóbbi gyűlésén is felolvasták. A színesen és eleven közvetlenséggel megírt jelentés igen mély hatást gyakorolt a hallgatóságra. A Tarbut-kuratórium elnöksége szerkesztőségünk rendelkezésére bocsátotta a jelentést, amely valóban érdemes arra, hogy az erdélyi zsidóság széles rétegei is megismerjék, okuljanak és áldozatokra kész lelkesedést merítsenek belőle. Dr. Fürst Oszkár levele így szól:

Haifa, 5685. Chanuka első napján.

Chanuka hete van. Mozgalmas napok az itteni zsidóság életében. Már hetek óta az utcák tele plakátokkal. Amerre csak megyünk, röpcédulákat nyomnak a markunkba. Az iskolák készülnek, az egyesületek dolgoznak, a munkásság megmozdult. És nem hallani más szót uton-utfélen, a plakátok feléd kiáltják: Tarbut... Tarbut...

Az országban igen sokféle párt van. A Keren Hajesszód- és a Keren Kajemet-munka, valamint más feladatok tekintetében megoszlanak a vélemények, de országunk egész zsidósága egységes abban, hogy az ifjuság nevelése, a kulturális feladatok mindenképp állanak és ezért mindenkinek együtt vállaltatni kell dolgoznia. Ezért hagyta el magányát a kizárólag irodalmi munkásságának élő Bialik, napról-napra estélyeken szerepel és mindenütt hatalmas betűkkel hirdetik: A nemzet legnagyobbika a legkisebbekért!

Itt csatlakozok egy felhívást, illetve kiáltványt, amit a munkások szakszervezeti tanácsa bocsátott ki. Tudni kell, hogy a „Hisztadrut Haovdim“ (dolgozók szervezete) magában foglalja a mérnök és a tanártól kezdve a háztartási alkalmazottig az összes dolgozókat, sőt egyes szervezetekben, minő például a vasutasoké, a nemzsidók is helyet foglalnak. Politikai felfogásukat illetően a legszélsőbb baloldaltól a csupán nemzeti érzésű szélsőjobbáig minden árnyalat képviselve van és ez a szervezet úgy ünnepli most fennállásának négyéves évfordulóját, hogy ezt a napot Jom Hatarbutta emelik és

minden munkás egynapi keresetét ajánlja fel a Tarbut céljaira.

Igy ünnepelnek Erec Jiszraelban, de ilyenek a hétköznapiak is. Sokan veszik igénybe a különféle jótékonyági, helyesebben népjóléti intézményeket, minők a Hadassza (ingyenkórház), Kupat Cholim (betegsegélyző), Tipat Chalav (ingyentej), Nitbach Hapalim (munkáskonyha), Kupat Milva (kölcsonkassza) Hachnaszat Orchim és Bét Lina (ingyenzálló) stb., de nincs az a nyomorúságos helyzetben lévő, aki a tandíjat és egyéb iskoladíjakat le ne

fizetné, vagy, ha pillanatnyilag még sem tudná, kinek kölcsonozná. Pedig a tandíjak nem úgy vannak megállapítva, mint nálunk. A reáliskolában 2 font, az elemi iskolában 1 font 20 piasztér és az óvodában 45 piasztér nem az évi, hanem egyhavi tandíj. Ahol több gyermek van, ott az első után a teljes tandíjat, a második után egyharmaddal kevesebbet fizetnek, a harmadik féltandíjmentességet élvez és a negyedik a második tandíjnak csupán egy-egyedét fizeti... És fizetik ezt az összeget kivétel nélkül,

csak az árvák élveznek teljes tandíjmentességet.

Egy ugynevezett fekete munkát végző már nem fiatalembertől kérdeztem, kinek két iskolás gyermeke van és havi keresete kb. 8 font, hogyan tudja fizetni az óriási tandíjat? Mosolyogva felelt:

„Nehézség nélkül, mert szívesen“. Ha az iskolapénzen felül naponta csak heringre és olajbogyóra maradna, akkor is elsősorban azt fizetném, mert én tudom, — amint ezt minden országunkbeli megtanulja, — a zsidónak legjobb takarékpénztára az iskola. Minél több áldozatot hozunk az iskoláért, annál több értéket biztosítunk gyermekeinknek, jövő boldogulásukhoz. Mit ér az, ha még a legnagyobb vagyont is tudnám gyermekeimre hagyni, jöhet egy csapás, a pénz elfogy és ők a legnagyobb szerencsétlenségben sanyalódnak.“

„Ne higgyed, — mondta nekem a fekete munkás, — hogy én erre a munkára születtem, Sokat találsz itt Haifában, akik ismertek engem, mikor Ukrajnában még nem is olyan nagyon régen hatalmas ipartelep ura voltam. Aztán jöttek a véres napok és én itt vagyok és örömmel dolgozom, bár nagyon keservesen ment az első három évben, de magammal hoztam azt a nagy tanulságot a világégből, hogy

nem úgy használók az én gyermekeimnek, ha vagyont hagyok rájuk, hanem legyenek megfelelő helyes nevelés árán talpig emberek,

akik az élet minden viszonylatában megállják helyüket. Ennek a szemellett tartásával áldozunk oly szívesen az iskolai célokra.“

Ekkor értettem meg igazán, hogy miért vannak olyan óriási különbségek az itteni és az európai iskolák között az idevalók javára. Hogy miért lehetett a haifai reáliskola olyan tanintézet, aminőt az európai pedagógus csak elképzelni tudott. Ez a körülmény magyarázza a tanári munka nagyon szép honorálását, amennyiben egy rendes tanszéket betöltő tanárnak óratöbblet és kárptölték nélküli kezdőfizetése havi 23 font, ami azt jelenti, hogy ha a kolozsvári tanári életmóv élne itt valaki, de emellett három-négy szobás lakása volna (persze cseléd nélkül, mert az itt nem igen szokásos), úgy havi 13 fontból szépen megélhetne. A csakis adminisztratív és pedagógiai irányítást végző igazgató dr. Byram, aki tehát nem tanít, viszont a felesége az internátus felügyelője, havi 40 fontot, lakást és teljes ellátást kap.

Valóban más világ van itt, mint Európában, Kolozsváron sokkalják a tandíjat, pedig azt a leg-

többen legutóljára fizetik, mikor már minden más szükséglet fedezetet nyert. Az iskolaépület ügye is bizonyára alig ment előre, mert nincs igaz áldozatkészség és az ottani ifjuság is más, nem őszinte, politizál. Ezért vagyok én boldog, hogy itt lehetek és innen küldhetem ezínt tiszteletemet.

A jelentéshez csatolt felhívásból, mellyel a szervezet a munkásokhoz fordult, egy nagystilű kulturmunka arányai bontakoznak ki s arra vallanak, hogy a palesztinai munkásmozgalom igen egészséges utakon jár, mert a gazdasági szempontokon kívül a nevelő munkát tartja legfőbb feladatának. A kulturnapon a palesztinai munkásság egynapi jövedelmével járult a nagy kulturcélok megvalósításához. A kulturmunka fókuszában a héber nyelvoktatás, a zsidó és nemzetközi munkásmozgalom ismeretése, munkásiskolák alapítása, előadógárda képzése, Palesztina megismertetése, kirándulások, estélyek rendezése, könyvtárak létesítése és a munkás-szakirodalom továbbfejlesztése áll. A kulturnap előtt minden palesztinai zsidó táborban, városban, műhelyben, népgyűléseken előadók és felszólalók ismertették tapasztalataikat. A kulturnap nagy sikerrel végződött.

A horvát pártok egységes pártot alapítanak a választásokra

Belgrád, január 27. Az összes horvát pártok elhatározták, hogy ha a kormány folytatja a horvát parasztpárt feloszlását, akkor egységes pártot alakítanak a választások tartamára, „Horvát szövetség“ néven, Trumbics volt külügyminiszter vezetésével és autonóm köztársasági programmal.

Ezzel kapcsolatban jelentik Budapestről, hogy a szerb hatóságok üldözése miatt sokan kénytelenek elmenekülni Horvátországból. Utóbb csaknem ezeröt száz szerbellenes érzelmű horvát ember telepedett le Budapesten. Ez a kolónia most „Horvatska Pravda“ címmel Durics, volt közös hadseregbeli őrnagy szerkesztésében lapot indít, melynek főmunkatársa Kurtagics Izmed lett, a sarajevói „Hrvatska Sloga“ volt főszerkesztője. A lap nyíltan harcol a horvát autonómiaért.

Negyvenre emelik fel a kolozsvári autobuszok számát.

Az autobuszközlekedés rendezése ügyében tegnap délután értekeztet volt a városház tanácstermében, amely értekezleten Muresan Septimiu prefektus elnöke mellett részt vettek az autobusztulajdonosok, a bérkocsisok delegátusai és közönség képviselőiben dr. Fabius és dr. Constantin Stanca ügyvédek. Muresan prefektus ismertette az okokat, amelyek szükségessé tették az értekezlet összehívását. Hangsúlyozta, hogy a közlekedési kérdést úgy szeretné rendezni, hogy a közönség és az érdekeltek érdekeinek egyformán megfeleljen. A kérdéssel kapcsolatosan számos vélemény hangzott el pro és kontra, végül is határozatot hoztak, amely szerint az autobuszok számát negyvenre emelik fel. Ezzel szemben a kereset nélkül maradt bérkocsisok kárptöltésére kimondták, hogy a negyven autobuszból tizen a kocsi-jogukról lemondott bérkocsisoknak van joguk beállítani. Miután beigazolást nyert, hogy Szeszák engedély nélküli autobuszokat helyezett forgalomba, megvonják tőle az autobusz-jogot.

Kamarai javaslat az új vámcsoportosítás ügyében. Jelentettük már, hogy a kormány felhívással fordult az egyes kamarákhoz, hogy a készülő új behozatali vámnomenklatura tekintetében tegyenek javaslatot, illetőleg közöljék az érdekeltek kívánságait az egyes behozatali cikkek csoportosítására vonatkozólag. A kolozsvári kamara vezetősége most készíti el az erre vonatkozó javaslatot és ezért felhívja az érdekelteket, hogy esetleges észrevételeiket, vagy javaslatukat lehetőleg személyesen, a hivatalos órák alatt, hozzák a kamara tudomására.

A Palesztinahivatal felhívása. A Palesztinahivatal felhívja mindazokat, akiknek bevándorlás iránti kérésük kedvező véleményezéssel Jeruzsálembé továbbított, hogy utleveleiket sürgősen juttassák el a Palesztinahivatalhoz. (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.) Az utlevélhez csatolandó két fénykép is, továbbá az utlevéltulajdonos pontos címe és az a dátum, amikor a felterjesztés történt.

Biztosítsunk az
„ORIENT“
Általános Biztosító R.-T.-nál

Az Uj Kelet
ság n
Szerkesztik
Felelős sze
Az Uj Kelet
m-gje
Előfizetési
240 le

Szerda

5685 Söva
1925 január

A Ke
192

1. Észak
2. Kanada
3. Délafrik
4. Német
5. Lengyel
6. Holland
7. Anglia
8. Román
9. Az ó
10. Buko
11. Erdé
12. Besza
13. Csehsz
14. Litván
15. Lettlan
16. Belgium
17. Ausztr
18. Paleszt
19. Mezopot
20. Chile
21. Bulgár
22. Elzász
23. India
24. Danzig
25. Luxemb
26. Francia
27. Algír
28. Svédora
29. Brazília
30. Dánia
31. Görögo

Vagyis
A Kere
ber 31-ig
milliárd és

— Elh
konferenc
államok bé
gáció megb
nak indítva
adósságok
konferencia
eddig nem
hogy a kont
halasztották.

— Az
vátor főhe
lását sürg
lése szerint
közbenjárt d
felkértek, to
Ausztria ter
küldöttsége
mánya adott
körében telt
ban, hogy a
zölni fogja
miután mag
környékén, a
kások tünt
talanság. A
mánya főnök
főherceget, k
és sürgösen
különböző to
Szalvator hi
utazik Spany
— Ava
avatták a k

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei.

A mai naptár

Szerda

5685 Sövat 3
1925. január 28

Erdély és egész Nagyrománia néhány hét óta egy nagy zsidó nevével hangos. Szokolov. Az építés nagy malterkeverője, a zsidó állam második legnagyobb vigéce (mert az első legnagyobb: Weizmann) romániai turnéra jött. Mi volna ebből az alkalomból aktuálisabb mint ez:

A Keren Hajesszód bevételai 1924 december havában:

1. Északamerikai Egyesült-Áll.	18.532.19. 9
2. Kanada	6.295.18. 2
3. Délafrika	3.000.—.—
4. Németország	2.607. 7.—
5. Lengyelország	2.299.11. 4
6. Hollandia	1.260. 8. 9
7. Anglia	1.008. 9. 2
8. Románia:	
Az ókirályság	472. 8. 4
Bukovina	196.15. 5
Erdély	132.13.11
Beszarabia	118.15.—
920.12. 8	
9. Csehszlovákia	544. 1.10
10. Litvánia	508.18.—
11. Lettland	449.17.11
12. Belgium	430.15. 6
13. Ausztria	272.11. 4
14. Palesztina	243. 9.—
15. Mezőpotámia	200.—.—
16. Chile	200.—.—
17. Bulgária	190.15. 2
18. Elzász-Lotharingia	115. 8. 1
19. India	88.13. 7
20. Danzig	58. 1. 7
21. Luxemburg	54.19. 5
22. Franciaország	47.11. 4
23. Algír	37. 4. 4
24. Svédország	36. 8. 3
25. Brazília	31.—.—
26. Dánia	21. 9.10
27. Görögország	19.—. 4

Összesen: 39.375.12. 7

Vagyis kerek számban harminckilencmillió lej.
A Keren Hajesszód bevételai 1924 december 31-ig 1.631.187.18.9. Lej értékben: egy-milliárd és hatszázharmincmillió lej.

Elhalasztották az utódállamok bécsi konferenciáját. Bukarestből jelentik: Az utódállamok bécsi konferenciájára kiküldött román delegáció megbízást kapott a konferencia elhalasztásának indítványozására, mert az osztrák-magyar közadosságok felosztása inopportunná lett a párisi konferencia határozatainak következtében. Bécsből eddig nem érkezett jelentés, valószínűnek látszik, de hogy a konferenciát a megnyitás előtt hivatalból elhalasztották.

Az osztrák szocial sták Lipót Szalvátor főherceg Ausztriából való kitoloncolását sürgetik. Bécsből jelentik: A lapok értesítése szerint a szociáldemokrata párt országos tanácsa közbenjárta dr. Buresch tartományi főnöknél, akit felkérték, toloncoltassa ki Lipót Szalvátor főherceget Ausztria területéről. Buresch közölte a nála járt küldöttséggel, hogy a főhercegnek a szövetségi kormány adott tartózkodási engedélyt, a maga hatáskörében tehát nem utasíthatja ki, megígérte azonban, hogy a szociáldemokrata párt követelését közzé fogja a szövetségközi kancellári hivattal, miután maga is meggyőződött, hogy Zellerndorf környékén, ahol Lipót Szalvátor tartózkodik, a munkások tüntetéseket rendeznek és általános a nyugtalanság. A szövetségközi kancellári hivatal a tartományi főnök jelentése alapján nyomban felkérte a főherceget, hogy rövidítse meg ausztriai tartózkodását és sürgősen hagyja el a köztársaság területét, mert különben toloncuton távolítják el az országból. Lipót Szalvátor hír szerint a legközelebbi napokban visszautazik Spanyolországba.

Ávatás. Hirsch Sári szombaton délben avatták a kolozsvári egyetemen orvosdoktorrá.

A kormány közönye lehetetlenné teszi a nehézipar megteremtését

Pusztulóban a hazai ércbányászat. Resica titokzatos szerepe

(Cluj-Kolozsvár, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kommercializálási törvény életbeléptetésével kapcsolatban nemcsak a külföldi tőke érdeklődése fordul hatványozottabban a romániai vasipar felé, de kormánykörökhez közelálló képviselők, politikusok körében is élénk vita és megbeszélés tárgyát képezi a romániai modern vasipar kiépítésének problémája. Azt ma már objektíven meg lehet állapítani, hogy a kormány védővámpolitikája teljes csődöt mondott, amint főleg az okozott, hogy a régi vámmomenklatura alig ismert disztinkciót az egyes vasívek között, miáltal a tájékozatlan vámtisztviselők rengeteg olyan árut engedtek be külföldről az országba, — olcsó vámtételek mellett melyeket magasabb vámtaxával kellett volna sújtani, mert a belöldi ipar csak így lett volna versenyképes.

Nemrégiben a régi szögygyárak mozgalmat indítottak egy szögykartell létrehozására, ami azonban a csatolt területeken működő szögygyárak érdek ellentétéin hajótörést szenvedett.

A belöldi vasipar legégetőbb problémáját, a nehézipar megteremtésének lehetőségeit, szükségességét és akadályait a romániai vasipar egyik legkiválóbb vezetőembere a következőkben változta az Uj Kelet munkatársa előtt:

— Minden ország arra törekszik, hogy saját nehéziparának kiépítésével erősítse meg biztonságát. Románia vezetőférfiaiban — úgy látszik — nincs meg erre az érzék, mert a pártdekeket fölébe helyezik a távolabbi és nagyhorderejű céloknak. Ezt bizonyítja elsősorban az állami vasgyárak működése, melyek minden üzleti érzék nélkül, energiaforrásaik (például: vízierők) kihasználása nélkül dolgoznak és természetesen deficitel zárják évi mérlegeiket. Erre legegyszerűbb példa: Kudzsir, ahol még mindig a modern igényeknek meg nem

A bukaresti egyetemi tanárok nem helyeslik a Cuza ellen indított eljárást. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszterhez felirat érkezett a bukaresti egyetem orvosi fakultásának dékánjától és több tanártól, amelyben rámutatnak arra, hogy a Cuza és társai ellen indított eljárás nem opportunus. Az „Universul” szerint a többi egyetem is ilyen előterjesztéssel fog élni, mert a tanárok tiltakozni akarnak a politikai szenvedélyeknek az egyetemre való behatolása ellen.

A kolozsvári zsidó menza új vezetősége. A kolozsvári zsidó menza akadémika új vezetősége a következőképpen alakult meg: Diszelnökök: Rothhart Jakab (Temesvár), dr. Preninger Gidáli (Cluj). Elnök: Weisz József, alelnök: Winderman Márkus, titkár: Fried Andor, pénztárnok: Weisz József, ellenőr: Berkovits Jenő, jegyző: Budik Jacob, házsnagy: Ábrahám Izsák, gazdasági vezető: Steinfeld Dezső. A zsidó menza új vezetősége a legnagyobb munkaszeretettel és áldozatkészséggel látott hozzá feladatának teljesítéséhez. Ebben a munkában azonban szüksége van az áldozatokra kész zsidó társadalom további támogatására is. A kolozsvári zsidó menza, mely egyike a legaltruisztikusabb egyesületeinek, a részére szánt adományokat Cluj, Biasini-utca Petőfi-utca címéri kéri aljuttatni.

A kamara felhívása inasok alkalmazására. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy az inasotthonok február 2-án nyitják meg. Mindazok a kereskedők és iparosok, akik az otthonban elhelyezett inasok között akarnak tanulókat alkalmazni, ezen szándékukat az iparkamara irodájában, vagy az inasotthon gondnokánál (Str. Tunarilor 50. szám) haladéktalanul jelentésük be.

A Munkásszabadiskola előadása. A kolozsvári munkásszervezetek Szabadiskolájában szerdán, folyó hó 28-án Aradi Viktor tart előadást a szociológiáról a Redout nagytermében. Az előadás pontosan fél nyolc órakor kezdődik. A Redout nagyterme fűtve lesz. Vendégeket szívesen látnak.

A kolozsvári Sfatul nagygyűlése. A kolozsvári Sfatul Negustoresc február második felére nagygyűlést hív egybe, amelyen a vidéki tagok is nagy számban fognak megjelenni. A gyűlés tárgysorozatában a Vadul Comercial ügye, az általános pénzkrisz, különböző kereskedelmi kérdések és az új szesz törvény elleni állásfoglalás szerepel.

felelő gépekkel termelnek. Így természetes, az állam üzem teljesen lemarad a magánvállalatok versenyében. Ezen az állapotban csak egy egészséges kommercializálás segítené. A belöldi tőke egyrésze érdeklődést is mutat a kommercializálásban való részvételre, csak az a kérdés, hogy a belöldi tőke érdeklődése nem-e fog megfenneklni a kormány akaratán.

— A nehézipar megteremtésének bázisa Resica volna. Resica azonban valóságos rejtély a szakemberek előtt. Resica állandóan üzemredukciókat hajt végre, azzal a céllal, hogy üzemköltségeit redukálja. Ma már azonban mindenki előtt nyilvánvaló, hogy ezzel a redukcióval semmit sem ért el a vállalat, mert a redukált termelés mellett sem olcsóbbodtak az előállítás költségei. Van egy másik érthetetlen motívum is a Resica gazdaságpolitikájában. Ez az, hogy Resica nemhogy az ércbányászat fejlesztésére törekedne, hanem ellenkezőleg: minden eszközzel arra törekszik, hogy a meglévőt is tönkretegyje. Már pedig fejlett rendszerű ércbányászat nélkül nem lehet nehézipart teremteni, nem lehet végrehajtani a vasutak reorganizációját, főleg pedig nem lehet komoly versenyre támasztani a külföldi behozattal szemben. Az állami bányászat válság előtt áll, amit az is bizonyít, hogy a nagy deficitek miatt a munkások bérmozgalmával kapcsolatban a bányák üzembeszüntetésére gondol az állam.

— A másik nagy probléma: a belöldi szénbányászat fejlesztésének kérdése. A szénbányászat mindenestre fejleszteni kell, vagy olyan energiákról kell gondoskodni, melyek a szén pótolni tudják. Ezirányban azonban az állam, illetve a kormány részéről semmi sem történik. A pártpolitika teljesen felőrli a magasabb szempontokat. Már pedig ez végzettszerű könnyelműség, amelyért teljes mértékben a kormányt éri a felelősség.

Aviva- és Barisszia-estélyek Erdélyben. Erdély zsidó ifjúságának két pompásan megszervezett egyesülete, az Aviva és Barisszia nagyon szép kulturmunkát fejt ki. A karánsebesi Aviva és Barisszia december 28-án a K. L. javára jól sikerült chanukaestélyt rendezett. A három magasnívóju kulturstélyen az Avivák és a Barissziánusok nagy sikert arattak. — E hó tizedikén a hátszegi Zsidó nőegylet és az Aviva leánycsoport műsoros táncestélyt rendezett. A magasnívóju program összeállításában és a táncok betanításában a Mayer házaspár és özvegy Schindler Gyuláné fáradhatatlan energiával vették ki a részüket. A szereplők mindvégig kifogástalanok voltak, az előképekhez, valamint a kis szindarabokhoz Bárdi Emil művészies festési díszletei nagyon hozzájárultak az est sikeréhez. — A zilahi Barisszia és Aviva folyó hó 11-ikén tartotta jólsikerült, táncal egybekötött első kulturstélyét. A műsoron szerepeltek közül Rác Manyika és Spéter Lenke, Weisz László, Grünfeld Margit, az Aviva elnöknője, Szinetár Endre, Weisz Böske, Beregi Böske, továbbá városzerte közszeretettnek örvendő kedves Szinetár bácsi, Kohn Gizella és Hartstein Ignác fáradhatatlan munkájukért, valamint tehetségükért külön is dícséretet érdemelnek.

Eljegyzés. Weisz Fanny Gherla és Zuckerberger Jenő Targu-Mures jegyesek. (Mind a külön értesítés helyett.)

Találtatott pénz. Károsult jelentkeztek a Keren Kajemet-irodában Calea Regele Ferdinand 48., hol a megtaláló az összeget borítékban letétbe helyezte. A törvényes idő lejártá után, ha a károsult nem jelentkezik, az összeg a Keren Kajemeté.

Olcsó kóserhus! Az ortodox hitközségi húsárakban árusítók I. oszt. marha és növendékmarha húst kilogramonként 28 lejért. Róth Adolf mérsáros.

Fúrli és más magánbirtokból származó
antiquitások s műtárgyak
M. gte. k. t. b. t. k. kiállítás naponta d. e.
január 18-tól 9-1 ig és 3-8-ig.
„ARTA”. Cluj. Str. Avram Iancu
(volt Petőfi-utca) 3. sz. alatt

KÖZGAZDASÁG

Kolozsvár városi tanácsa buzarekvirálásra kér felhatalmazást Súlyos zavarok az új lisztrezsim körül. A Malomszindikátus memoranduma a kormányhoz

(Cluj-Kolozsvár, január 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új lisztrezsim január 15-én lépett életbe és a végrehajtási utasítás szerint a hatóságok által e célra alakított bizottságok megkezdtek a malmoknál levő gabonakészletek összeírását. Egybehangzó jelentések szerint az összeírt készletek egyáltalában nem mutatkoznak elégnék arra, hogy az ország lisztészükségletét ezekből fedezni lehessen. Több vidéki városban, így Sepsiszentgyörgyön is, kifogyott a lisztkészlet és a hatóságok tanácstalanul állnak a fenyegető liszthiánnyal szemben. Kolozsvár lisztészükséglete a legjobb esetben február tizenötödikéig van fedezve.

A kormány által életbeléptetett új rendszer tehát egyáltalában nem ígérkezik eredményesnek. Bizonyos, hogy az országban gabonahiány mutatkozik. Mindazonban, amíg az új rendszert életbe nem léptették, nem fenyegette az országot olyan nagy krízis a lisztellátás terén, mint most, hogy életbeléptették az új rendszert. A rekvirálást hiába foganatosítják, mert a termelőknél nincsenek jelentős készletek, vagy ha van, mindent elkövetnek az iránt, hogy a készlet ne kerüljön a hatóságok tudomására. Az érdekelték egyöntetűen az ország lisztellátásának zavartalan ellátása érdekében szükségesnek tartják az új rendszer megszüntetését és a legszigorúbb kivételi tilalom mellett szabaddá tenni a belföldi gabonakereskedelmet.

Az erdélyi és bánáti Malomszindikátus megbízásából Osvada elnök Bukarestbe utazott, hogy a kormánynál kérje az új rendszer végrehajtásának felfüggesztését, vagy legalább is annak sürgős módosítását. Ezzel egyidejűleg a Malomszövetség a bukaresti molnárok szindikátusával együtt memorandumot terjeszt a kor-

mány elé, amelyben vázolja a malmok súlyos helyzetét és rámutat arra, hogy ha a kormány sürgősen nem módosítja az örökre és a maximált árakra vonatkozó rendeletét, kénytelenek lesznek a malmok üzemüket teljesen beszüntetni. Újból hangoztatják, hogy a malmoknak nincsenek buzakészleteik és a 95 ezer lejes maximális áron újabb készletet beszerezni nem tudnak. Sérélmeknek mondják az integrál-liszt árának megállapítását is, mert a 95 ezer lejes buzaárakhoz hozzászámítva a szállítási és üzemi költségeket, ráfizetnek a malmok a 12 lejes integrál-lisztre. Ezért kéri a kormányt, vagy állapítson meg az eddiginél magasabb árat az integrál-lisztre, vagy pedig utasítsa a városi hatóságokat, hogy gabonaszükségletüket maguk a hatóságok szerezzék be és kiöröls végett adják át a malmoknak, amelyek a zavartalan lisztellátás érdekében minimális áron, illetve az üzemi költségek megtérítése ellenében kiörölik a gabonát. A Malomszindikátus az integrál-liszt új árát tizennégy lejben kívánja megállapítani.

Mindenesetre jellemző az új rendszerre, hogy mielőtt életbeléptették volna, az elsőrendű liszt ára 14 lej volt, míg most ugyancsak 14 lejben kell majd megállapítani a lényegesen rosszabb integrál-liszt árát.

Kolozsvár városi tanács mai ülésén elhatározta, hogy föliratban kéri fogja a belügyminisztert, hatalmazza fel a várost arra, hogy a közszükséglet fedezésére gabonát rekvirálhasson, mert különben nem vállalja a felelősséget a város ellátásáért. Amennyiben ehhez a miniszter nem járulna hozzá, felhatalmazást kérnek arra, hogy 95.000 lejes áron vásárolhasson gabonát a termelőktől.

A börzpiac helyzete. Az erdélyi és bánáti börzpiac teljes üzlettelenség uralkodik. Ennek oka természetesen egyrészt a drágaság, másrészt az a pénztelenség, amely közgazdasági életünkben még mindig érezhető. A fogyasztás elenyészően csekély. A kiskereskedők ezért nem tudják fizetési kötelezettségeiket teljesíteni. Az inkasszó rendkívül nehézségekbe ütközik és ezáltal a nagykereskedők magaskamatú kölcsönpenzzel kénytelenek dolgozni. Ennek tudható be az, hogy a külföldi áremelkedések az egyre jobban szilárduló tendencia dacára a belföldi árak változatlanok maradtak. A kolozsvári készbörzpiacra a következő árak alakultak ki: Vache-koupon 090—200, vache-nyak 100—110, vache-lábastalp 130—140, vaahe-hasszél 90—100. Belföldi borjubox 55—70, külföldi 85—95. Belföldi marhabox 50—65, külföldi 65—75. Kipszaltalpbélés, belföldi 150—200, külföldi 200—220. Chevreauxlak 100—135. Juh-antilop 80—85, kalf 110—135. Chevreu belföldi 32—35, külföldi 35—45. Cseres hasítás külföldi 110—150, belföldi 70—100. Vikszos hasítás belföldi 160—180.

Akció a tisztességtelen verseny ellen Jugoszláviában. Zágrábról jelentik: A zágrábi kamara törvénytervezetet készített a tisztességtelen verseny ellen. A tervezet főként azt tartja hatóságilag üldözendőnek, hogy egyes kereskedők sorsjegyeket mellékelnek árujukhoz s amíg így az árut drágábban adják el, rendszerint senki sem nyer a sorsjegyekkel.

A mai valutapiac

A mai napon bizakodóbb lett a devizapiac hangulata. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 368—370, magyar korona 375—380, cseh korona 570—575, francia frank 1040—1050, svájci frank 3715—3720, dollár 192—19250, angol font 924—926, olasz lira 795—800.

Valutapiac január 27-én:

Bukarest. Devizák: Páris 103800, Berlin —, London 92300, Newyork 19200, Róma 78500, Zürich 3700, Bécs 2700, Prága 575.

Bukarest. Valuták: Napoleon 72500, márka 4500, leva 133, török lira 105, font sterling 908, francia frank 1050, svájci frank 3700, olasz lira 805, drachma 32500, dinár 29500, dollár 18925, lengyel márka 3450, osztrák korona 2800, magyar korona 2600, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 12343—12343, Amszterdam 20900—20900, Newyork 51800—51800, London 248400—248400, Páris 279250—279250, Milánó 213750—213750, Prága 154000—154000, Budapest 7200—7200, Belgrád 85000—85000, Bukarest 27250—27250, Varsó 9975—10000, Bécs 7300—7300.

Párisi tőzsde: Bukarest 96000, Zürich 35800.

Bécsi marhavásár. (Szaborszky és Fiai jelentése.) A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2407 darab. Ebből romániai áru 958 darab volt. Az árak változatlanok.

SPORT

Kisorsolták az ifjúsági mérkőzéseket

Az ifjúsági labdarugószakosztály ülése

A kolozsvári kerület ifjúsági labdarugó szakosztálya tegnap este Blumberg elnök elnöklétével ülést tartott, amelyen az ifjúsági sportfejlesztés ügyének megbeszélésén kívül kisorsolták az ifjúsági bajnokság tavaszi fordulóját. A mérkőzések megkezdésének idejét épügy, mint az elsőosztályu bajnokságnál, még nem állapították meg, hanem azt időtől tették függővé, de kimondták, hogy mielőtt az idő engedi, megkezdik a mérkőzéseket és a bajnokság megkezdése előtt lebonyolítják az őszi forduló elmaradt mérkőzéseit.

A sorsolás eredménye a következő:

I. vasárnap. Elit—KKASE, KAC—KMTE, Victoria—Haggibbor, Universitatea—CFR.

II. vasárnap. KAC—Haggibbor, Husos—KKASE, Univ.—Victoria, CFR—KMTE.

III. vasárnap. Elit—CFR, Univ.—KMTE, Victoria—KKASE, Husos—Haggibbor.

IV. vasárnap. KAC—CFR, Haggibbor—Elit, Victoria—Husos, KKASE—KMTE.

V. vasárnap. Universitatea—KAC, CFR—KKASE, KMTE—Haggibbor, Elit—Husos.

VI. Victoria—CFR, Haggibbor—Universitatea, KMTE—Elit, KKASE—KAC.

VII. Husos—KAC, KKASE—Haggibbor, Victoria—Elit.

VIII. KAC—Elit, KMTE—Victoria, CFR—Haggibbor, Husos—Universitatea.

IX. Elit—Universitatea, Husos—CFR, Victoria—KAC.

X. Universitatea—KKASE, Husos—KMTE.

Az összes bajnoki mérkőzéseket tehát tíz vasárnapon át akarják lebonyolítani és pedig valamennyi mérkőzést a sétatéri kispályán. Hogy ez tényleg keresztülvihető legyen, megkeresik a Comitetul Regional utján a pályafentartó bizottságot, hogy a kispályát hozza rendbe, a kapukat lássák el szabályszerű hálóval és gondoskodjanak arról, hogy a kispálya rendszeresen legyen kerítve. Ebben az esetben ugyanis a mérkőzéseket 8, 10, 2 és 4 óras kezdettel bonyolítanák le és a kispályára is belépőjegyeket szednének. A bevételből fedezik a pályaköltségeket. Az ifjúsági játékosokat szabályszerű fényképes játékos-igazolvánnyal látják el, amely igazolvány mindkét pályára belépésre jogosít. A kispályára való belépési díjak 2-től 5 lejig.

A szakosztály felveszi a tárgyalásokat Nagyvárad, Arad, Temesvár és Vásárhely ifjúsági szakosztályaival abban az arányban, hogy egymás között rendszeresítsék a válogatott mérkőzéseket. Elhatározták továbbá, — és ez talán az összes határozatoknál a legfontosabb — hogy felírnak a Comitetul Centralhoz, hogy rendeljék el az ifjúsági mérkőzések országos bajnokságát. Ez rendkívül üdvös lenne, mert ezáltal nagy súlyt helyeznének az egyes kerületek az ifjúsági sportnevelésre.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Okvetlenül nézze meg a

Központi BAR Central

szenzációs anuári műsorát.

Előadás kezdete pont 10 órakor.

Kávésok figyelmébe!

legjobb reklámja a

Kiszling-csillárok lesznek.

Kiszling Rudolf és Fia — Román csillár és bronz-trugyára — Timisoara.

A legjobb minőségű

tejcsokoládé

minden üzletben kapható

Fajták: Chocolat au lait, Bosphora, Mocca, továbbá Bitter, Sec.

Csakis minőségkedvelőknek

Modern csomagolás

Csakis minőségkedvelőknek

KANDIA felírás garantálja a minőséget

Modern ruhafestés, tisztítás CINK-nél, CLUJ

Lloyd
8022.

A KKA
KKASE sz
11 órai ke
rendez a M
beli progr
dájának, ka
pélye és a l
lép a szin
mutatvány
és a közöns
deklódás. J
Neumann S
a Magyar S

A bécsi
bécsi Rapid
során, szom
aratott az o
Másnap

"

M. Rá

A héber
használat
icbb gyak
ban és in
old

10

M e

"S

könyvkere
[zép u.] 2
könyvkere
(Kérje a

Ál

drágul

köny

ré

Agnon: É
Dr. Bai:
Gorelik:
Gorion: J
Grutto: Z
Kabbalist
Kacér: G
Nordau:
Schlem
Sokolow:
Giszkalay

M. A. Gol
Szabó I.
Marton:
Paaeth: I

200 leje

A KKASE sportmatinéja. A kolozsvári KKASE szimpatikus csapata vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel nagyszabású sportmatinét rendez a Magyar Színházban. A matiné sportbeli programját képezi a KKASE tornászgárdájának, katonazenekar kíséretében, tornaünnepélye és a 11-es futballakadémia. Ezenkívül felép a színház több tagja és lesz egy akrobatamutató is. A matiné iránt sportkörökben és a közönség között egyaránt nagy az érdeklődés. Jegyek válthatók Kuck és Tsa és a Neumann M. cégnél, vasárnap délelőtt pedig a Magyar Színház pénztáránál.

A bécsi Rapid győzelme Zágrábban. A bécsi Rapid zágrábi 2 napos vendégszereplése során, szombaton 6 : 1 (2 : 1) arányú győzelmet aratott az ottani jóképességű Concordia felett. Másnap a HASK-val játszott a Rapid.

שפת עמנו

M. Ráth: „Sfath Amen u“

A héber nyelv tankönyve. Iskolai és magánhasználatra, kulccsal és szójegyzékkel. A legjobb gyakorlati módszer a héber nyelvnek szóban és írásban való elsajátítására. — A 400 oldalas könyvnek ára kötve

lej 80 + 6 lej portó.

Megrendelhető a

„SAFRUTH“

könyvkerekedésnél, Cluj, Strada Sf. O. Josif [szép u] 2. — Ifjúsági egyesületek, iskolák és könyvkerekedések kedvezményben részesülnek (Kérje a most megjelent katalógust.)

Allandóan drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvostályánál még a régi árakon

kaphatók az alábbi zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a megörbdt kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfá	25
Gorelik: Clon és a gólu	18
Gorion: József és testvérei	25
Gratto: Zsidó reneszánsz	25
Kabbalisták és csodatevők	30
Kacér: Golem	15
Nordaa: Mesék	22
Schlem Alejchem: Leégott nemese	35
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Tamar	80
„ Uj próféciák könyve	75
„ A titok	15
„ Gús Onalav látomásai	80
M. A. Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó I.: Szent Elíz	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejen felüli vételnél 10% engedmény.

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Hirdetése

eredményes lesz,

ha azt szakemberek dolgozzák ki. Kérjen árajánlatot és díjtalan propagandatervezetet

LLOYD EXPRESS

hirdetési irodától, Cluj, Str. Memorandului 24. Hirdetések, noticok, közlemények a világ bármely lapjában

eredeti tarifák szerint

Zeiss

Busch

Rodenstook

Szemüvegkülönlegességek

KON MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei No. 2. orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Berindes
Királyi udv. szállító

Felemlhetetlen csokoládé és bonbon

Linoleum

Románia legnagyobb linoleum, viaszosvászon, gummiárak, gummi-kabátok és szőnyegkülönlegességek szaküzlete

HAAS LIPÓT

Rador 3409

Gyári főraktár:

CLUJ

Str. Universitatii 1.

aktárak:

Oradea-Mare — Timisoara.

Mélyen leszállított árak mellett az alábbi árak kaphatók

Viaszosvászon

Viaszosvászon, asztal bevonásához, 80 cm. sz. métere lej **105**
Viaszosvászon terítő 60x100 lej **80**

Bőrvászon

Kárpitosok, kocsi gyártók, könyvkötők részére, 120 cm. szélességben, méterje .. lej **115-161**

Linoleum

67 cm szélességben métere lej **135**
90 " " " " lej **170**
200 " " " " lej **475**
Egyszínű, barna, zöld vagy terrakotta linoleum, helyiségek bevonásához, négyzetméterenként lej **262**
150x200 ebédülő linoleum.. lej **712**
200x250 ebédülő linoleum.. lej **1187**
200x300 ebédülő linoleum.. lej **1425**

Szőnyegek

Prima futószőnyeg 70 cm. szélességben, méterje lej **87-50**
Prima futószőnyeg, 90 cm. szélességben, méterje..... lej **150**
Jó minőségű cacos futószőnyeg **125**
Két oldalon használható ebédülő szőnyeg 200x300 nagyság lej **1500**
Valódi gyapjú tapasztricie ebédülő szőnyeg 200x300 nagyság lej **3900**
Bevezített ágyelő lej **125-161**

Gummi-kabátok

Férfi és női esőköpenyek, kitűnő szabással és a legújabb angol gummirozással **900-tól**

Nagy választék:

Ottoman takarókban, ágygarnitúrákban, függönyökben, fali szőnyegek, sár- és hócipőkben, házi és tornacipőkben, iskolatáskákban, mindenféle gummiárakban, gummilabda, játékarukban, fésűáru, celluloid-gallér és kézelőkben. Stb. Stb.

Eladás nagyban és kicsiben.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Szerdán este a Párisi Lány helyett a **Magnás Miska** kerül színre Dajka Margittal, Erényi Bóskével, Áldor Juliskával, Bányaszszal, Frattával, Leóvegyvel a vezetőszerpeken.

A Mignon. Thomas világhírű operája csütörtökön premierbérletben kerül előadásra. A Mignon címszerepét Rózsa Ily fogja énekelni, Philinet Bányasi Jolán, Meister Vilmost Tahács, Lóthariót ez alkalommal először Virág.

Pénteken a bukaresti szerepeztásban játssza a színház az Antonját. Poor Lili lesz Antonia, Baróthi Erzi Lia, Piri Marsi Gizi, Kovácsy Forgács, Barker kapitány Iház, Marcs Miklósy, Vince Rsthely, Gyuri Cselle.

Szombat délután mérsékelt helyárrakkal a Zsidónő operát adja a színház Lévy Ilonka vendégjátékával. Este 8 órakor Ki babája vagyok én? Poor Lilivel, K. Tóth Erzsivel, Laczkó Arankával, Iházsal és Forgácssal a vezetőszerpeken — és fél 11-kor a Talmányi-hangverseny, melyre már tömegesen vásárolják a jegyeket.

Vasárnap d. u. Csókoljon meg! az eredeti szereposztásban kerül színre mérsékelt helyárrakkal, este a Nótás kapitányi rendezésben.

Az ember tragédiája lesz a következő hétrendkívüli szenzációja, mely két évi beállítás után most fog először színpadra kerülni. Ez alkalommal Évát Poor Lili, Ádám-t Kemény László, Lucifert Forgács Sándor játssza. Külön érdekessége lesz az előadásnak, hogy Szentgyörgyi István is fellép az Ember tragédiájában. Hétfőn premierbérletben, kedden a bérletben adja a színház az Ember tragédiáját.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Magnás Miska (Operette, rendezés helyárrakkal, bérlet... sorozat 41)
Csütörtök: Mignon (Premierhelyárrakkal, premierbérlet 36 szám, sorozat 42)

Péntek: Antonia (20 adszor, bérletszűnetben, premierhelyárrakkal, sorozat 43)

Szombat d. u. fél 4-kor: Zsidónő (Operaelőadás, leszállított helyárrakkal, sorozat 44)

Szombat este 8-kor: Ki babája vagyok én? (Ujdonság 3-adszor, premierhelyárrakkal, napi bérlet 66 szám A, sorozat 45)

Szombat este fél 11-kor: Talmányi Eml. hegedű hangversenye. (Mérsékelt emelt helyárrakkal, napi bérlet 66 szám B, sorozat 46)

Vasárnap d. e. 10 óra: Kereskedelmi alkalmazottak napja-egyletének ünnepe. (Rendezés helyárrakkal, sorozat 47)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Csókoljon meg! (Ujdonság 6-adszor, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 48)

Vasárnap este 8-kor: A nótás kapitány. (14-adszor, bérletszűnetben, premierhelyárrakkal, sorozat 49)

Hétfő: Az ember tragédiája (Uj betanulással, új szereposztással, premierhelyárrakkal, premierbérlet 37 szám, sorozat 50)

Kedd: Az ember tragédiája Premier-helyárrakkal, napi bérlet 67 szám A, sorozat 51)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, január 28. Humoros premier. *Fatty a nőgyűlölő*, Humoros amerikai filmbohózat 4 felvonásban. Főszerepben Fatty.

Uránia Mozgó. Szerda, január 28. Premier! *Siron tul*. Szentimentális dráma, 5 felvonásban. Főszerepben Emeric Pehez.

Apollo-mozgó. Szerda, január 28. *Wagon Lit* rejtelme. Szenzációs bűnügyi dráma 5 felvonásban. Főszerepben Bi-Ba Bo.

A tudományos világ által elismert
**legjobb, legtökéletesebb
és legolcsóbb**

terfőllenítő szer a

SALAN

Minden bajtól, fertőző betegségtől megóv. Izadtságot és minden más kellemetlen szagot megszüntet. Kristálytisza, nem mérgező, teljesen szagtalan. Hölgyek mind napi toalettéjéhez nélkülözhetetlen.

Kapható mindenyógytárban és drogueriában.

Gyár és központi iroda:

Salan Vegyipari Művek
Timișoara, II. Piața Bodea Cârjan (Széna-ér) 2.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Lakás kapható román, héber, angol tanításért. Cím 8480-I. alatt kiadóban. 8460

Két urilány teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban.

Zongorát ad akadémista. Cím a kiadóban.

Gumbélyegyzőgyártáshoz keresünk jókarban levő öntőszülöket (prést) Ajánlatot méret és ár megjelölésével „Reális ár” jelegre kiadóra kértünk.

Február 1-ére keresek német nyelvű 2 gyermek mellé, Grin lisztke-reskedés, Széchenyi tér 89. 8481

Házvezetőnő 50 év körüli izraelita, vallásos, öregebb párhoz vidékre kerestetik. Ajánlatok „Házvezetőnő” jellegre a kiadóba. 8468

Targu-Mures legforgalmasabb utcájában 11 év óta fennálló nőitalapuzlet áruval vagy áru nélkül átadó. Grünfeld Margit Tg.-Mures, Str. Calarasilor 14. 8473

Név-jegyeket,

születési,
eljegyzési,
esküvői
kártyákat
és mindenféle
mulatsági
meghívókat
legszebb
kivitelben
készít a

Kadima-nyomda
Cluj

Naponta frissen vágott **liba**

érkezik Lebovics Béla húsosarnokába, Cluj, Malom-utca 8. — Frissen sürt libaszir és zsemle való mindig kapható. 1 Rador 2422

Mit olvassunk?

Balsac: A büszke Emilia	126
Dosztojevszkij: Három orosz fiu története	120
Koch H.: Mi a boldogság	182
Lehne: Vergődő szívek	54
„ Elfelejtve	54
„ Tavasz álom	54
„ Egy sebzett szív	72
Szini: Irói araképek	87
Arctubasev: Emberek hallama	25
Jerome: Három ember egy csónakban	30
Baudelaire: Költemények prózában ..	108
Maeterlinck: A bölcsesség és a végzet	192
Wedekind: Muzsika	48
Schnitzler: Álarcok és csodák	20
Courts Mahler: A hűtlen asszony	50
„ Ne itélj	45
„ Sorensen Frida	50
„ A végrendelet	60
Jaques de Lacretelle: Silbermann	80
Reiniz B.: Hét Ady-dal (Kotta)	150

Kották jegyzéke

Warschavsky: Der fodim	14
Roskin: Klipp-Klapp	14
„ Jankele geht in Schule	18
„ Chazkele	20
Lów Leo: Chesbojn zedek	14
Hatikvah	20
Lów: O. Dudele	18
Roskin: Ja chaj lili	10
Lów: Tief im Weidele	15
Lów: Fischeloh Kopfen	8
Roskin: Der Schikur	15
„ Dos Heilige Rikudl	15
Schirej: Hamisrach	25

A fentieket a pénz és porto előzetes be-
küldése vagy utánvét mellett szállítjuk.

Az „UJ KELET” könyvcsatlója

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Jönnek a hideg és a nedves napok

Ezrek és ezrek panaszkodnak meghűlésről, nátháról és rheumatikus fájdalokról. A mi elektromos

házi fényfürdők

a legjobb oltalom mindezek ellen. Izasztó hatása van, a szívet nem támadja meg s ezért különösen jó hatása az anyagcsere zavarainál. Minden elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

Ára: 3600 lej
Érje prospektusunkat.

gyártmányainak elárúsítójánál, Cluj, Piata Cuza Voda No 15.
Román Villamossági Társaság, Siemens-Schuckert R.T. Gyengeáram osztály
Rador No 2418

A LEGJOBBAK

OTTOGAGEL

TEASÜTEMENYEI

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forcsóvek, csevarák (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. Eu-gros.

I. NACHT Societate
In nume
colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,

Cluj, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Filókók: Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

Szerkesztőség
hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár,
L. Pop. (Brassay-
utca)

Telefon: Szerk
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —

A kéziratok kiz
szerkesztőséghe
zendők. Kézirat
adunk viss

1925 január 28.

A E
kuratórium

A Keren H
az alkalomból, h
Szokolov vezet
akció indult me
dult Erdély zsid

Az orsz

A zsidó nép
érkezett. A n
államok egyhang
hogy Palesztinán
népünk ősi haz
zeti otthont léte
szövetség tagja,
kormány ezt a
főlépítése, egy
Sámuel vezetése
kezdődött.

Az egész vi
san elismert k
maga nemében
országban kivég
len pártja vagy
most amidőn te
gosabb helyzetb
annak a lehető
az eddigi befoga
irányítsák. De
bir Palesztina f
Most az egész v
közösségükben n
szunnyad. Ha u
lyen elődeink é
tottak, amelynek
éves szenvedése
lennek is ottho
időben, gazdag
a zsidók, de az
Az egész zsi
ténelmünk ezen
kihasználatlanul
a maga részét a
még pedig egys
tekintet nélkül.

Nachum Sz
zelsége, aki nag
képeiségeinek k
műnk ezen n
emeljen és kell
tése meg kell ny
mára, amely min
elveinek feladás
teletben tartjuk
községet, az őss
san felszólítjuk,
kölcseleg és any
mogassák.

Az erdélyi K
Elnök:
Bürger
Társelnökök
Dr. F
Dr. F
Nussb
Dr. S
Munkabizott
Dr. K
Dr. P
Dr. H
Dr. B
Bergn
Jacobi
Dr. K
Dr. N
Waldr

Ellenorzbiz

Engel

Dr. R

Sebesi